

TOESPRAAK

GEHOUDEN DOOR DR. A.J. TEYCHINÉ STAKENBURG
TER GELEGENHEID VAN ZIJN AFSCHIED ALS BESTUURSLID
VAN HET HISTORISCH GENOOTSCHAP 'ROTERODAMUM' 1971-1982,
IN DE LEDENVERGADERING VAN 17 MAART 1982

NU ik na ruim tien jaar aftreed als bestuurslid van 'Rotterdamum' – op één na het laatste bestuurslidmaatschap, dat ik nog in mijn geboortestad vervul – stel ik het op prijs iets tot U te mogen zeggen. Afscheid nemen behoeft niet altijd treurig te zijn; van mensen soms wèl, van dingen vaak niet! Het 'Adieu mein kleiner Gardeoffizier' in de jaren twintig werd zelfs met gelukwensen begeleid: 'Sei das Glück mit dir'. Ik heb onder het voorzitterschap van mr. W.F. Lichtenauer en dat van mr. J. Dutilh, onze huidige president, héél veel gelukkige jaren in ons genootschap beleefd, ook als gewoon lid. Dat gelukzalige gevoel zal mij bijblijven!

Mijn nieuwe levensomstandigheden in de West-Betuwe hebben mij onder andere in aanraking gebracht met het Historisch Genootschap dáár in de regio, met zijn kwartaal-periodiek, waarvan ik redactie-secretaris ben. Een andere vorm dekt dezelfde inhoud dus min of meer. Er is ginds, in de Gemeente Groot-Geldermalsen met haar tien dorpen en één Baronie van Acquoy, nog zóveel te doen aan bronnenonderzoek, historische publicaties, kerkrestauraties en andere vormen van monumentenzorg, milieubehoud e.d., dat het een uitdaging voor mij is de hand elders opnieuw aan de ploeg te slaan.

De oudste tak der familie Stakenburg kwam na een roemrucht verleden in het oude Bourgondische Brabant, waar zij onder de hertogen en later in de Generaliteitslanden letterlijk en figuurlijk 'de lakens uitdeelde', via Leiden, de stad der lakenindustrie, op een schoen en een slof naar Kralingen. Omstreeks 1830. Een eeuw eerder had een jongere loot van ons geslacht rechtstreeks uit Tilburg zich al in Rotterdam gevestigd, in goeden doen. Die branche stierf te midden van een rijke collectie schilderijen in het midden van de negentiende eeuw uit.

Gerrit van der Pals en zijn vrouw Martina Stakenburg, regenten

van het Leprozenhuis, lieten waarschijnlijk aan mij kunsthistorisch en geschiedkundig besef na, maar helaas niet hun kunstschaten, die geveild werden. Dat besef is door mij al jong onderkend. Het is dus niet onverklaarbaar dat ik als oud-leerling van de Leidse Litteraire Faculteit voor U sta: Albert Verwey, Van Eyck, Huizinga en Colenbrander!

In Rotterdam is het altijd geweest 'The rise and decline'. Juist die cocktail van zijn-en-niet-zijn; willen-maar-niet-kunnen; zullen-maar-niet-mogen; worden-maar-nimmer-wezen ... dáár ligt de ietwat weemoedige, droevige dronk van een mens. Ook die van mij, hoewel mijn vader tot mijn geboorte-aangifte (1918) van de blauwe knoop was.

Op dat breukvlak leeft de mens. Zijn creativiteit wordt nooit in harmonie geboren. Cultuur ontstaat uit rijk gemis! Wat gedicht of geschreven, gecomponeerd, geschilderd, gebeeldhouwd, gebakken wordt, is een neerslag van ònvrede, van lijden-aan-de-tijd, wil het althans goed en doorleefd werk zijn.

Dat er een Historisch Genootschap 'Roterodamum' bestaat, bevestigt deze uitspraak. De stad-zelve heeft een geschiedenis van rise en decline, allereerst. Viermaal op z'n minst, na de grote stadsbrand in de zestiende eeuw. En de leden van het genootschap – helaas nog véél te weinigen – zoeken zelf ook, de één meer, de andere minder, in een nostalgisch verlangen naar oorsprong; naar een hedendaagse vertaling van eigen bestaan, geprojecteerd tegen het verleden der eeuwen, waarin hun voorouders leefden, en, de één minder, de andere méér, een rol speelden. Thuis, in het gareel, heerst er immers ook niet altijd harmonie!

In deze context borduren de drieduizend leden van 'Roterodamum' – het verre-uit grootste genootschap op dit gebied in West-Europa – dagelijks hun kruissteken aan een oude borduurlap; een mensenleven lang wordt aan dat welhaast versleten tapijt gerepareerd: 'Wir weben, wir weben!' Wij zijn, neen! de waereld is 'à la recherche d'un temps perdu!' Honderden nog-niet-leden moeten ons helpen het totale wandkleed – dat van ons allen tezamen – hetwelk een cultuurpatroon van een stad, een land, een volk bepaalt, te herstellen.

Indien onze voorzitter mr. J. Dutilh kans ziet, mèt het thans vernieuwde bestuur, in onze stad, binnen 'Roterodamum', steek voor steek het damast *van het verleden* te restaureren voor de stedelijke gemeenschap *van nu*; als Vennootschap en Stichting

‘Stadsherstel’, door hem gecreëerd, voor de schering zorgen; wanneer de Stichting ‘Historische Publicaties’, energiek door ons bestuurslid Roelofsz geleid, deel na deel kan laten verschijnen, en zo de inslag op zich neemt; wanneer Arkenbout de historische verenigingen van onze suburbs kleur in dit stramien weet te geven, en ware het dat onze onvolprezen gemeentearchivaris Renting van onze stedelijke archieven een opengegooid, maar wel streng beheerd, weefgetouw *voor iedereen* maakt ...; gesteld dat al deze vormen of middelen het mogelijk maken het rijk gemis te compenseren; het breukvlak en zelfs de wonden der cultuur bij te schaven en te balsemen – ik zou het liefst de uitdrukking ‘de schade uitdeuken’ gebruiken! – dan kan er, dan zal er een prachtige totaliteit ontstaan.

Zorg, dat je erbij komt, bij ‘Roterodamum’! Wij nemen niet iedereen!

Ik bedank mijn mede-bestuursleden hartelijk voor de van hen geleende borduurnaalden in de restauratie der historische gobelin van stad, gewest en land. Zij hebben mij vaak geleerd hoe ze zonder te veel te prikken te hanteren!

Ik ben erkentelijk alle leden van ons genootschap, die op mijn bevel, onbeveiligd, in de Pincoffs-trein 1879-1979 plaats namen en zich vertilden aan een historisch anachronisme, daarvoor gestraft door een anti-sex-avontuur.

En wie zou het mij kwalijk nemen wanneer ik onze secretaresse, mevrouw C. Zöllner, loof om haar toegewijdsheid aan ons genootschap; voor de wijze, waarop zij onder andere met mij de lente-excursies van ‘Roterodamum’ door een decennium van jaren heen voorbereidde? Ehre wer Ehre gebührt!

Wat Lichtenauer met Dutilh na 1945 heeft opgericht: ons genootschap, op weg naar zijn zevende lustrum, bloeie en groei in de toekomst! Op het scherp van verleden en heden; op de snede van zijn-en-niet-zijn; op het breukvlak van willen-doch-nimmer-bereiken; op het wet van winnen-en-verliezen; in de punt van de schaar tussen leven-en-lieven, speelt zich geschiedenis – of: *de* geschiedenis of *ònze* geschiedenis? – af. De geschiedenis, in elk geval, van persoon, plaats, tijd en handeling.

‘Roterodamum’ anno 1982 zal het U opnieuw bewijzen!

59. *Ir. F. W. C. Blom*